

KAUPUNGIT OVAT SUOMEN VETURI

KAUPUNGIT EIVÄT OLE KOSKAAN VALMIITA

Tämä kaupunkipoliittikan keskusteluasiakirja on tarkoitettu keskustelun pohjaksi. Kaupunkipoliittikan ei tule olla vain yksi projekti vaan jatkuva läpäisevä prosessi kaikessa poliittisessa päätöksenteossa.

Kädessäsi oleva keskusteluasiakirja on syntynyt siksi, että kokoomus haluaa olla suomalaisen aluepolitiikan ennakkoluuloton uusija tulevaisuuden yhteiskuntaa vastaavaksi.

Työryhmämme on viettänyt useita kymmeniä tunteja kaupunkipoliittikan salojen parissa, keskustellut asiantuntijoiden kanssa, lukenut olemassa olevaa materiaalia, osallistunut yhteiskunnalliseen keskusteluun näillä teemoilla ja oppinut itsekkin aika lailla.

Jätämme nyt työmme Sinun arvioitavaksesi ja toivomme siitä olevan Sinulle hyötyä ja herättävän ajatuksia kaupunkipoliittisen keskustelun rakennuspuiksi, jonka toivomme tästä vilkkaana alkavan.

Kirsi, Kari-Pekka, Leena, Suvi, Sari, Kari, Kimmo, Pekka, Matti ja Timo

IHMISTEN KAUPUNKI

Suomi elää kaupungeissa

Kaupunkien tulee tarjota turvaa - kaupungit luovat yksilölle hyvinvoinnin perustan

Kaupunkien tulee tarjota itsensä kehittämismahdollisuuksia

Kaupunkien tulee tarjota kulttuuri-, liikunta- ja muita vapaa-ajan palveluita sekä viihtyisiä ja ekologisesti kestävä elinympäristö

Kaupungeissa tulee olla tehokas hallinto ja demokraattiset päätöksentekojärjestelmät

KAUPUNGIT LUOVAT ALUEELLISTA ELINVOIMAA

Kaupungit ovat alueensa osaamiskeskus, tiedon ja taidon solmukohta

Kaupungit ovat paikallisen kulttuurin peili

Kaupunkien erilaisuus ja erilaistuminen on voimavara, joka vahvistaa niiden omaa identiteettiä ja taloudellista itsenäisyyttä

Kaupungit työllistävät ja niissä syntyy kestävää tulosta

KAUPUNGIT OVAT SUOMEN VETURI

Kaupungit ovat kansantalouden veturi

Tulevaisuuden Euroopassa kilpailevat kaupungit, eivät kansakunnat

Suomi tarvitsee vahvan ja kansainvälisen pääkaupungin

IHMISTEN KAUPUNKI

Suomi elää kaupungeissa

Fakta:

3,9 milj. (77 %) suomalaisista asuu kaupunkiseudulla (64 % kaupungeissa).

Vuonna 1994 Suomessa syntyi 65 000 lasta, heistä 79 % syntyi kaupunkiseuduilla.

Suurimmat kaupunkeihin muuttavat ryhmät ovat opiskelijat ja työttömät.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIikka:

Kaupungin on oltava erilaisten ihmisten hyvä paikka asua ja elää.

Kaupungin on pystyttävä vastaamaan erilaisten väestöryhmien palvelutarpeeseen.

Kaupungin on oltava kaupungin näköinen.

Asutuksen on annettava vapaasti suuntautua sinne, missä pääosa uusista työpaikoista syntyy.

Tulevaisuus on viihtyisien kaupunkien. Ympäristö-, vapaa-aika-, kulttuuri- yms. tekijöistä on tultava kaupunkien vetovoimatekijöitä.

Kaupungissa liikkumisen on oltava turvallista, helppoa ja joustavaa sekä ympäristöä ja viihtyisyyttä kunnioittavaa.

Kaupunkien tulee tarjota turvaa - kaupungit luovat yksilölle hyvinvoinnin perustan

Fakta:

Lasten päivähoidon tarve on suurempi kaupungeissa, josta johtuen myös päivähoitomenot ovat suuremmat (esim. n. 28 000 mk pääkaupunkiseudulla ja 17 000 mk alkutuotantovaltaisissa pienkunnissa).

Lastensuojelun asiakkaita on kaupungeissa kaksi kertaa enemmän.

Kaupungeissa asuvien yli 74-vuotiaiden ihmisten määrä on 20 vuodessa kaksinkertaistunut.

Vielä vuonna 1991 työttömyysaste oli pääkaupunkiseudulla 3 % kun se 1994 oli jo 16 %.

Koko maassa on 489 000 työtöntä, heistä 378 000 asuu kaupunkiseuduilla. Pääkaupunkiseudun 76 000 työttömästä joka kolmas on pitkäaikaistyötön.

Alle 30-vuotiaista työttömistä pitkäaikaistyöttömiä on koko maassa 14 %, mutta esim. Helsingissä 20 %.

Kaupungeissa korostuvat ääri-ilmiöt. Sosiaaliset ongelmat ja rikollisuus kasaantuvat samoille alueille.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIikka:

Kaupungin on tarjottava kaikille asukkailleen yksilön yksityisyyttä kunnioittavaa sosiaalista, taloudellista, henkistä ja fyysistä turvaa.

Sosiaalisen turvan perusta on hyvinvoiva yksilö. Siihen liittyvät esim. päivähoitomahdollisuudet ja huolenpitoverkostot kaikissa elämäntilanteissa.

Taloudellisen turvan perusta on toimelias ihminen. Siihen liittyvät esim. työnteon ja opiskelun mahdollistaminen, työttömyyden helpottaminen sekä työttömyyden ajan turva.

Henkinen turvallisuus tarvitsee inhimillisiä verkostoja. Kaupungin tulee olla aktiivinen ja aloitteellinen näiden verkostojen mahdollistamisessa.

Kaupungin on tarjottava kaikille asukkailleen fyysistä turvaa. Painopiste on ennaltaehkäisevässä työssä. Yksilön vapaus ja oikeudet fyysiseen koskemattomuuteen on turvattava.

Kaupunkirakennetta kehitettäessä on etusijalle nostettava niiden viihtyisyys sekä mahdollisuudet luonnollisen turvan luomiseen.

Kaupungin on taattava asukkailleen terve elinympäristö.

Kaupunkien tulee tarjota itsensä kehittämismahdollisuuksia

Fakta:

Kaupungeissa on mahdollisuus laajaan vuorovaikutukseen - siksi innovaatiot syntyvät pääosin kaupungeissa.

Työttömien ja eläkeläisten suuri määrä kaupungeissa luo kysyntää itsensä kehittämismahdollisuuksille.

Yliopistot ja keskiasteen oppilaitokset sijaitsevat pääosin kaupungeissa.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIikka:

Luo valinnan mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen.

Antaa mahdollisuuksia valita yksilöllisiä koulutusmahdollisuuksia yksilön oman osaamisen, kykyjen ja kiinnostuksen mukaan.

Antaa alakulttuureille kehittymisen tilaa.

Antaa erilaisuudelle tilaa olla ja elää.

Kaupunkien tulee tarjota kulttuuri-, liikunta- ja muita vapaa-ajan palveluita sekä viihtyisä ja ekologisesti kestävä elinympäristö

Fakta:

Lasten, opiskelijoiden, työttömien ja eläkeläisten kasvava määrä lisää palvelujen kysyntää.

Kaupunki on ekologinen tapa elää ja asua.

Kaupungit tarjoavat kulttuuri- ja liikunta- sekä muiden vapaa-ajan palveluiden koko kirjon.

- Kaikki suuret kulttuuri- ja taidelaitokset sijaitsevat kaupungeissa.

- 37 % uimahalleista ja 75 % jäähalleista on kaupungeissa.

Kaupunkien infrastruktuuri ja liikenneverkot vaativat taloudellista panostusta - ne ovat elinehto kaupunkimaiselle elämälle.

- Julkiset joukkoliikenteen menot: Helsinki 1100 mk, muut suuret kaupungit keskimäärin 400 mk, muut kunnat 20-30 mk/asukas/vuosi.

- Suurissa kunnissa kunnan tie- ja katumenot ovat asukasta kohden 800-900 mk vuodessa. Vastaavasti muissa kunnissa 200-300 mk.

- Uudisrakentaminen tulisi kohdistaa kaupunkien täydennysrakentamisalueille. Näin voitaisiin päästä vuosittain n. 2 mrd mk säästöihin kunnallistekniikassa.

- Hidas kaavamuutosprosessi johtaa usein liikekeskuksien siirtymiseen ydinkeskustan ulkopuolelle. Tällöin palvelujen saatavuus ja taloudellinen hyöty jäävät yleensä asukkaiden ja kaupungin kannalta negatiivisiksi.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Kaupungin on tarjottava asukkaalle monipuolinen ja viihtyisä elinympäristö.

Kaupungin on vastattava lisääntyneen vapaa-ajan mukanaan tuomaan palveluiden kysyntään ensisijaisesti luomalla enemmän mahdollisuuksia kuin tuottamalla itse palveluita.

Takaa kaupunkilaisten helpon pääsyn ulkoilu- ja viheralueille.

Ottaa asuinalueiden rakentamisessa jo suunnitteluvaiheessa huomioon eri asukasryhmien erilaiset tarpeet ja palvelut sekä luonnonympäristön.

Kestävä kaupunkisuunnittelu on ekologisen kaupungin perusta.

Hyvin toimiva joukkoliikenne on kaupungin elinehto.

Myös valtiollisella tasolla on otettava huomioon kaupunkien liikenne ja sen tarpeet.

Kaupunkien perusrakenteen tulisi olla tiivis ja tehokas kokonaisuus, jossa yhteydenpidon tulee olla nopeaa ja helppoa.

Tiivis, matala ja maanläheinen kaupunkirakennepöytä umpikortteleineen, sisäpihoineen ja puutarhoineen olisi otettava mukaan nykyisen kaupunkisuunnittelun rinnalle vartenotettavaksi vaihtoehdoksi.

Kaupungeissa tulee olla tehokas hallinto ja demokraattiset päätöksentekojärjestelmät

Fakta:

Vanhakantainen puoluekulttuuri ei sovi kaupunkeihin.

Poliittinen päätöksenteko koetaan kaupungeissa usein etäiseksi.

Kaupungeissa vaikuttaminen on yksilökeskeistä - asukkaiden kiinnostuksen kohteet vaihtelevat.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Kaupungeissa vaikuttaminen tapahtuu yksilön valintoina - siksi kaupunkipolitiikassa tulee korostaa valinnan mahdollisuuksien lisäämistä.

Kaupungin hallinnon on oltava tehokasta, joustavaa, erilaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja ja kilpailua suosivaa sekä sosiaalista oikeudenmukaisuutta korostavaa.

Kaupungin tulee huolehtia kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksien monipuolisuudesta. Perinteinen puoluetoiminta ei enää vastaa kaupunkilaisten erityisvaateisiin - puolueen tulee aktiivisesti kehittää uusia osallistumismuotoja kaupunkilaisille.

Puolueen rooli kaupungeissa on erilainen. Puolueen jäsenyys, edellytykset aktiivisuudelle ja osallistumiselle on arvioitava uudelleen.

Kaupunkilaisille tulee luoda mahdollisuus vaikuttaa tiedolla ja valinnoilla.

KAUPUNGIT LUOVAT ALUEELLISTA ELINVOIMAA

Kaupungit ovat alueensa osaamiskeskus, tiedon ja taidon solmukohta

Fakta:

Vuonna 1994 myönnettiin yrityksille julkisia tukia n. 3,4 mrd mk (vrt. maatalouden saama tuki 9,8 mrd mk).

Elinkeinojen kasvu tapahtuu kaupungeissa, sillä markkinat hyödyntävät kaupungistumistekijöitä kuten markkina-alueen hallintaa, laajuutta ja verkostojen synergisyyttä.

Kaupunki luo elinvoimaa myös sitä ympäröivälle maaseudulle.

Taloudellinen kasvu on voimakkainta siellä missä parhaiten pystytään käyttämään hyödyksi tieteellistä ja teknistä osaamista.

Kuntien rajat ylittävä työmatkaliikenne: Vuonna 1994 työmatkavähennyksiä hyväksyttiin 853 000 henkilöltä keskimäärin 3824 mk. Myönnettyjen vähennysten yhteismäärä oli 3262 mmk. Keskimääräisellä 50 % rajaverolla laskettuna kunnat ja valtio luopuivat yli 1,5 miljardista veromarkasta liikkumisen tukemiseksi.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Ei aseta maaseutua ja kaupunkia vastakkain vaan tukee molempien alueiden vahvuuksia - elinvoimaisen maaseudunkin perusta on vahva, taloudellisesti menestyvä kaupunki.

Hyödyntää kaupungin positiivisia tekijöitä elinkeinopoliittisissa ratkaisuissaan.

Ei edistä valtion taloudellisin toimenpitein kaupunkeihin sijoittuneiden yritysten siirtymistä maaseudulle.

Siirtää yritystukien painopistettä (aineettomaan) tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukemiseen.

Tukee ratkaisuja, joissa asuin- ja työssäkäyntialueista muodostuu harmonisia kokonaisuuksia.

Kaupungit ovat paikallisen kulttuurin peili**Fakta:**

Suomalainen kaupunkikulttuuri on nuorta.

Kaupungit ovat alueensa kulttuurin solmukohtia.

Kaupunkien sosiaaliset ongelmat perustuvat usein yhteistoiminnan puutteeseen.

Kaupunkien rakennettu ympäristö ei aina tue riittävästi paikallisen kulttuurin kehittymistä.

Ensimmäinen aito kaupunkilaissukupolvi luo "omaa" kaupunkikulttuuria vanhan maaseutukulttuurin tilalle ja rinnalle.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Kansainvälisen kulttuuritarjonnan merkitys korostuu myös vetovoimatekijänä.

Korkeakulttuurilaitosten menestymisen mahdollisuudet ovat usein vain kaupungeissa.

Vapaan kulttuurimuodostuksen edellytyksiä on edistettävä kaupungeissa.

Kaupunkien erilaisuus ja erilaistuminen on voimavara, joka vahvistaa niiden omaa identiteettiä ja taloudellista

itsenäisyyttä

Fakta:

Kaupungit pystyvät vain vahvoina autonomisina yksikköinä vastaamaan alueensa kehittämisvaateisiin.

”Oulu-ilmiö” syntyi erilaistumisen ja erikoistumisen seurauksena.

Nykyinen valtiosuusjärjestelmä epäkohtineen ei kannusta kuntia omaan taloudelliseen vastuuseen, esim. kaupunkien valtionavut: Tornio 42,4 % - Helsinki 14,5 %.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Kaupunkipolitiikan tulee olla mahdollisuuksia luovaa, mutta ei sisältöä rajoittavaa.

Kaupunkien on annettava erikoistua ja erilaistua.

Kaupungeille ja kaupunkiseuduille on annettava enemmän itsenäisyyttä päättää omista ratkaisuksistaan ja palvelumalleistaan.

Verotuksen painopistettä on siirrettävä valtion verotuksesta kaupunkien (kuntien) laajempaan verotusoikeuteen.

Kaupunkipolitiikan tulee korostaa alueiden omaa vastuuta.

Kansallisen politiikan tulee siirtää painopistettä valtiojohtoisesta Suomesta kaupunkijohtoiseen Suomeen.

Kaupungit työllistävät ja niissä syntyy kestävää tulosta

Fakta:

66 % Suomen työpaikoista sijaitsee kaupungeissa.

Uudet työpaikat syntyvät jatkossa valtaosaltaan kaupunkeihin. Niillä on tarjota monipuolisesti koulutettua työvoimaa, toimiva infrastruktuuri sekä tarvittava volyyymi.

60 % kokoomuspäättäjäistä uskoo, että tulevaisuuden työpaikat syntyvät kaupunkeihin.

Etätöiden lisääminen edellyttää tiedon ja taidon keskuksia, kaupungeja.

Uusia vientimarkkinoita avaavat yritykset sijaitsevat erityisesti kaupungeissa.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Aluepolitiikan tulee olla vahvuuksien vahvistamista eikä heikkouksien paikkailua.

Perinteisestä tasapästävästä aluepolitiikasta on siirryttävä mahdollisuuksien tukemiseen.

Uusien työpaikkojen on annettava muodostua sinne missä yrityksillä on parhaimmat toimintaedellytykset. Kehitystä ei tule keinotekoisesti jarruttaa valtiovallan aluepoliittisella panostuksella.

Suomen on pyrittävä uudelleen suuntaamaan EU:n aluepolitiikkaa siten, että se tukee edellämainittuja periaatteita.

Elinkeinoelämän ja kaupungin vuorovaikutusta sekä yhteistyötä on kehitettävä.

KAUPUNGIT OVAT SUOMEN VETURI

Kaupungit ovat kansantalouden veturi

Fakta:

Yli 60 % BKT:sta syntyy kaupungeissa.

Kaupunkiseutujen osuus kansantalouden kokonaistuotannosta on noin 4/5, minkä vuoksi kaupunkiseutujen yritysten kansainvälistä kilpailukykyä ja osaamista voidaan perustellusti pitää koko kansantalouden selkärankana.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Suomi tarvitsee kansainvälisesti menestyviä ja kilpailukykyisiä kaupungeja.

Kaupungit ovat verkostotalouden solmukohtia.

Kansakunnan yhteiset resurssit on suunnattava sinne missä syntyy tulosta.

Tulevaisuuden Euroopassa kilpailevat kaupungit, eivät kansakunnat

Fakta:

EU:n asukkaista 80 % asuu kaupungeissa ja unioni koostuu lähes 4000 kaupunkiseudusta.

EU-alue on maailman kaupungistunein.

Kun Länsi-Euroopan integraatio etenee, valtion merkitys toimintayksikkönä vähenee.

Taloudellisen kilpailun alueyksiköitä ovat entistä korostuneemmin kaupungit ja kaupunkialueet.

Paikallishallinnon kansainvälistyminen perustuu voimakkaaseen kaupunkien väliseen yhteistyöhön.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Kaupunkijohtoinen Suomi menestyy tulevaisuuden Euroopassa paremmin kuin valtiojohtoinen Suomi.

Kaupunkiseuduille annettava mahdollisuudet kilpailla kansainvälisesti.

Kaupunkien kansainvälistä kilpailukykyä tulee tukea, sillä se on myös Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn perusta.

Suomi tarvitsee vahvan ja kansainvälisen pääkaupungin

Fakta:

Suomi tarvitsee kansainvälisesti menestyvän kaupan, hallinnon ja liikenteen keskuksen, ”kansainvälisen suurkaupunkiveturin”.

Pääkaupunkiseutu on EU:n kaupunkiveturi suhteessa itään ja pohjoiseen. 300 km:n säteellä Helsingistä asuu 20 milj. asukasta.

KOKOOMUSLAINEN KAUPUNKIPOLITIIKKA:

Pääkaupunkiseudun tulee olla kansainvälisesti houkutteleva ja vetovoimainen.

Pääkaupunkiseudun erityisasema on otettava huomioon myös valtakunnan tason politiikassa.

Liikkuminen ja sen helppous eli liikennejärjestelmän tehokkuus ovat elintärkeitä pääkaupunkiseudun taloudelliselle menestymiselle - se on otettava huomioon myös valtakunnan tason investointeja suunniteltaessa.

Tehokas ja oikeudenmukainen kaupunkipolitiikka on nostettava yhdeksi Suomen vetovoimatekijöistä.

JOHTOPÄÄTÖKSET

- Kaupunki on ihmisiä varten.
- Aktiivinen kaupunkipolitiikka edesauttaa koko kansantalouden menestymistä ja sitä kautta kaikkien kansalaisten hyvinvointia.
- Kaupungistumiskehitystä ei tule jarruttaa. Sen positiivisia tekijöitä tulee edistää ja negatiivisia ehkäistä.
- Perinteisestä tasapäisestä aluepolitiikasta on päästävä kokoomuslaiseen mahdollisuuksien aluepolitiikkaan, joka hyödyttää koko kansantaloutta ja sitä kautta kaikkia suomalaisia.
- Aluepolitiikan tutkimusresurssien painopistettä on siirrettävä kaupunkipolitiikkaan.
- Jatkossa maailma muuttuu yhä nopeammin ja kaupungistumisen ennustetaan jatkuvan. Tarvitaan tietoa mm. kaupunkien sosiaalipolitiikan, liikennepolitiikan, ympäristöpolitiikan, elinkeinopolitiikan ja koulutuspolitiikan tiimoilta.
- Kaupunkimaisille elinolosuhteille on luotava indikaattorit, jotka kuvaavat kaupunkien erityispiirteitä, positiivisia ja negatiivisia.
- Pääkaupunkiseudun mahdollisuudet ja ongelmat vaativat erityishuomion. Suomi tarvitsee Euroopan-tasoisien kaupunkiveturin.